

PRINCIPPER FOR OPTAG OG ADGANG

Uddannelse udvikler individer og samfund. Det giver mennesker bedre livsvilkår og mulighed for at påvirke det omkringliggende samfund, og gennem denne fælles udvikling skabes en sammenhængskraft i samfundet. Derfor er fri og lige adgang til uddannelse et grundprincip. Med fri og lige adgang menes, at ingen skal holdes fra uddannelse gennem økonomiske og politiske tiltag, og alle skal have muligheden for at uddanne sig, så de selv opnår bedre levevilkår og mulighed for at påvirke det samfund, de lever i, uanset køn, etnicitet, seksualitet, social baggrund mv. Det er den grundværdi, der er udgangspunktet for Danske Studerendes Fællesråds holdning til adgang og optag på de videregående uddannelser. Derfor er det også positivt, at uddannelsesniveaet i Danmark er steget de seneste år, og at lange videregående uddannelser i dag er tilgængelige for den brede befolkning og ikke kun for eliten.

Fri og lige adgang til at studere gavner ikke kun den enkelte studerende, men er også et essentielt element for forsat at udvikle de faglige miljøer. Diversitet i de studerendes erfaringer og sociale baggrund skaber grobund for ny udvikling inden for det respektive forskningsfelt, fordi en mangfoldighed i studenterbefolkningen åbner for nye vinkler og erfaringer, der kan udvikle og udfordre den viden, der udvikles på institutionerne. Diversiteten er en udfordring for de lange videregående uddannelser hvis studenterbefolkningen i store træk har en ensartet baggrund. Derfor mener DSF, at man bør arbejde for et optagesystem, som også kan adressere denne udfordring og kan være med til at skabe større diversitet på uddannelsesinstitutionerne. Dette skal sikre, at de uddannelser, der er definerende for resten af samfundet som helhed, bliver udviklet og defineret af mennesker fra alle dele af samfundet.

Vi mener, at uddannelse er et fælles gode, hvis formål er at sikre, at den kommende generation bliver klogere og bedre kan udvikle samfundet. Det er derfor nødvendigt at nedbryde den negative sociale arv. Alle uddannelser skal bidrage til denne nedbrydelse. Derfor mener DSF, at alle uddannelsesinstitutioner bør have en bred og *divers* studentermasse som målsætning og udarbejde handlingsplaner herfor.

Et informeret studievalg er essentielt for optagelsessystemet, og dette vil en gennemgående studievejledning i hele uddannelsessystemet bidrage til. Det vil samtidig styrke uddannelsesmobiliteten og sikre, at flere får motivationen for og kompetencerne til at vælge den rette uddannelse. Derfor mener DSF, at der skal sikres en bedre og mere dybdegående og alsidig studievejledning gennem hele uddannelsessystemet, bl.a. gennem brobygningsforløb, studiepraktik, erhvervspraktik, virksomhedsbesøg etc. Kun hvis den studerende i sit hidtidige uddannelsesforløb er blevet bekendtgjort med uddannelsessystemets mangfoldige muligheder, har den studerende et informeret grundlag, hvorpå den studerende kan træffe beslutning om hvilket studie, der passer bedst til den enkelte. Alle har ret til og brug for vejledning og særligt unge fra uddannelsesfremmede hjem skal prioriteres både inden og efter studiestart, så alle sikres lige forudsætninger for at træffe oplyste valg. Vejledningsindsatsen er grundlæggende for at nedbryde den negative sociale arv og sikre den fri og lige adgang til uddannelse for alle.

Derfor mener DSF, at:

- det bør være muligt for alle i Danmark at tage en uddannelse, uanset baggrund.
- alle uddannelsesinstitutioner bør have en mangfoldig studentermasse som målsætninger og udarbejde handleplaner herfor, så sammensætningen på uddannelserne bliver mindre ensartet.
- optagesystemet skal være med til at sikre social mobilitet.
- der sikres en bedre og mere dybdegående studievejledning gennem hele uddannelsessystemet fx via brobygning, studiepraktik, erhvervspraktik, virksomhedsbesøg etc.

Adgang til bacheloruddannelserne

Det nuværende adgangssystem afspejler, foruden de kunstneriske uddannelser, ikke selve fagligheden, studiemiljøet og pædagogikken, som kendetegner de enkelte uddannelser. De aktuelle adgangskrav kan være uigennemskuelige for ansøgerne, hvilket hindrer muligheden for at træffe et oplyst studievalg. Omvendt bliver strømlinede adgangskrav, der fastsættes centralt, unuancerede og fjerne fra uddannelsernes virkelighed. Vi mener, at adgangskravene bør fastsættes af studienævnene eller tilsvarende faglige miljøer, så de afspejler uddannelsens faglighed.

Bestemte optagelsesformer er en medvirkende faktor til at monopolisere viden fremfor at sikre social mobilitet. Fx er brugen af optagelseskvotient bundet til de lave omkostninger og ressourcer, som optagsmekanismen medfører. Det er problematisk, at adgangen til uddannelse er så ensidig og udelukkende bygger på et økonomisk parameter. Vi mener derfor, at alternativer til kvote 1 skal sikre en større bredde af adgangsveje til uddannelse, som sikrer et alsidigt optag. Derfor bør de faglige miljøer have fri mulighed for fastsættelse af omfanget af deres optagelseskvoter samt retten til medbestemmelse på fastsættelsen af størrelsen af deres optag. Det er dog vigtigt, at fagmiljøerne sikrer gennemsigtigheden, så kommende studerende let kan overskue kriterierne, der gælder for dem. De centrale ansøgningsdatoer bør tilrettelægges og placeres, således at de understøtter varierede optagelsesformer. For at sikre fleksible rammer og et mobilt uddannelsessystem bør gymnasial supplerings i højere grad understøttes inden bacheloroptag. Dette bør indbefatte betalingsfri supplerings samt Statens Uddannelsesstøtte.

Institutionerne skal tage ansvar og fokusere på at løse problemer med frafald og kvalitet gennem reelle fastholdelses- og kvalitetsinitiativer – ikke gennem arbitrære optagelseskriterier. Vi mener, at brugen af generelle karakterkrav er et udtryk for ansvarsfralæggelse, frem for reelle tiltag, der løfter kvaliteten af uddannelserne og fastholder studerende gennem positive kvalitetselementer. Karaktergennemsnit fra gymnasiet har en for stor betydning for muligheden for at blive optaget på en lang videregående uddannelse. Det har ført til, at man politisk prøver at styre kommende studerende gennem bonusordninger, som hæver gennemsnittet. I DSF er vi kritiske over for bonusordningerne, da det både er arbitrær incitamentstyring og ikke afspejler de faglige kvalifikationer. Derfor mener DSF, at gangereglen ved hurtig studiestart samt gangereglen ved antallet af A-niveaus fag bør afskaffes.

Uddannelsernes kapacitet og ressourcer er essentielle for at sikre, at alle studerende kan få en kvalitetsuddannelse. Det nuværende bevillingssystem og den generelle underfinansiering af

uddannelser afkobler optaget og uddannelsernes tildelte ressourcer. Konsekvensen er, at en stigning i optaget ikke umiddelbart medfører ressourcer, der sikrer kapaciteten i form af undervisningsfaciliteter og ansættelse af nye medarbejdere. Dette er problematisk, da det hverken understøtter uddannelseskvaliteten eller sikrer en fri og lige adgang til uddannelse. Derfor mener DSF, at uddannelsernes kapacitet og tildelte ressourcer bør understøtte optaget således, at flest mulige unge kan tage den kvalitetsuddannelse, de interesserer sig for og er dygtige til.

Derfor mener DSF, at:

- adgangskravene bør fastsættes af de faglige miljøer, så de afspejler uddannelsens faglighed.
- der bør være en større bredde af adgangsveje til uddannelse, som sikrer et alsidigt optag.
- at institutionerne skal sikre kvalitet og fastholdelse gennem reelle initiativer og ikke arbitrære optagelseskriterier.
- de faglige miljøer bør have fri mulighed for at fastsætte størrelse, kriterier og omfang af deres optagelseskvoter.
- at gangereglen ved hurtigt studiestart samt gangereglen ved antallet af A-niveaus fag bør afskaffes.
- uddannelsernes kapacitet og tildelte ressourcer bør understøtte optaget således, at flest mulige unge kan tage den kvalitetsuddannelse, de interesserer sig for og er dygtige til.
- der skal være fri og lige muligheder for at supplere sin adgangsgivende eksamen.

Adgang til kandidatuddannelserne

Adgangskravene til kandidatuddannelserne kan i dag være uigennemskuelige, specielt for studerende der skifter uddannelsesinstitution efter endt bachelor. Uklare forventninger til nystartende studerende betyder, at der er risiko for optag af studerende, der ikke har de faglige forudsætninger til at påbegynde den relevante kandidatuddannelse. Dette udfordrer også de studerendes muligheder for at sammensætte deres eget studium og uddannelsesmobiliteten. Uddannelsesmobilitet er vigtig, da den skaber en større diversitet i de studerendes erfaringer og øvrige kompetencer. Dette er særligt relevant ved skift af uddannelsesinstitution mellem bachelor og kandidat. Derfor mener DSF, at der bør være en gennemsigtig ansøgningsproces med lettilgængelig information om mulighederne og kravene for at starte på en kandidat.

Det er centralt for overgangen mellem bachelor og kandidat, at retskravet bevares. Bachelorgraden er et tilstrækkeligt adgangskrav for kandidatuddannelserne, som er i forlængelse heraf. Yderligere adgangskrav kan kun betragtes, som en devaluering af bacheloruddannelse og en begrænsning af de studerendes muligheder. Derfor mener DSF, at bachelorgraden, og ikke evt. karakterkrav, skal give adgang til den relevante kandidatuddannelse. I stedet mener DSF, at retskravet bør udvides, for at skabe mere fleksibilitet i uddannelsesforløbet. Dette vil udvide de studerendes muligheder og skabe øget adgang til uddannelse samt mulighed for større berøring med samfundet. I tilfælde af at bacheloruddannelsen ikke er direkte adgangsgivende, bør der altid være mulighed for supplerende inden påbegyndelsen af kandidaten. Det samme gælder såfremt dele af at bacheloruddannelsen er

forældet. Samtidig bør der arbejdes med optag betinget af supplerings sådan, at ingen ender med at bruge tid på suppleringsfag, hvorefter man bliver afvist optag på trods af sin supplerings. Derudover bør brugerbetaling på suppleringsfag afskaffes for at øge uddannelsesmobiliteten.

For at sikre uddannelsesmobilitet og en lige adgang til kandidatuddannelserne bør der være gode muligheder for supplerende uddannelsesaktivitet, der sikre at alle har de grundlæggende kompetencer for at gennemføre den relevante kandidat. Det bør altid være muligt for studerende at skifte mellem institutioner både under og mellem bachelor og kandidat. Muligheden for supplerings må ikke begrænses af brugerbetaling. Ligeledes bør de relevante supplerings aktiviteter fastsat af fagmiljøerne give direkte adgang til kandidatuddannelsen. Derfor mener DSF, at mulighederne for supplerende uddannelsesaktivitet til kandidatuddannelserne bør øges.

Derfor mener DSF, at:

- der bør være let tilgængelig information om mulighederne og kravene for at starte på en kandidatuddannelse.
- at bachelorgraden, og ikke evt. karakterkrav, skal give adgang til den relevante kandidatuddannelse.
- retskravet bør udvides, så flere kan opnå kompetencer og erfaringer mellem bachelor og kandidat.
- at mulighederne for supplerings uddannelsesaktivitet til kandidatuddannelserne bør øges.
- at supplerings ikke må begrænses af brugerbetaling.
- optagelsesproceduren for internationale studerende skal være lettere og langt mere gennemsigtig, end den er i dag, og der skal være lige muligheder for ansøgere uanset oprindelsesland.